

УДК 378.018.43

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

Юлія Бурцева, Максим Передненко

Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

м. Краматорськ, Україна

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

м. Слов'янськ, Україна

Глобальна інформатизація суспільства є однією з головних тенденцій розвитку людства у XXI ст. Одним із перспективних напрямів розвитку сучасної освіти є використання технологій дистанційного навчання, які покликані задовільнити вимоги нової освітньої парадигми інформаційного суспільства, а саме: реалізації масової освіти для всіх категорій населення незалежно від місця їх проживання, підтримки відкритого, особистісно-орієнтованого і безперервного навчання людини протягом усього життя, удосконалення професійної підготовки в закладах вищої освіти через задоволення різноманітних потреб здобувачів.

Одним з пріоритетних напрямів програми модернізації вищої школи визнане дистанційне навчання. Адже, сучасна дистанційна освіта – це розгалужена система передачі знань на відстані за допомогою різних засобів і технологій, яка сприяє отриманню здобувачами необхідної інформації для використання у практичній діяльності [2]. Дистанційне навчання – це форма організації навчального процесу та педагогічна технологія, основою якої є керована самостійна робота здобувачів та широке застосування в навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ). Основною метою дистанційного навчання майбутніх фахівців є виховання особистості, яка має бажання і здатність до спілкування, навчання та самоосвіти.

Зазначимо, що в Україні дистанційну форму освіти запроваджено з 2000 року. Вона регулюється Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні і

Положенням про дистанційну освіту МОН України. У документі [3] указано, що «дистанційне навчання» – це індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Дистанційне навчання сприяє ефективному вирішенню низки соціальних завдань, забезпечує доступ до навчання людей з обмеженими можливостями, допомагає у процесі професійної підготовки, перекваліфікації фахівців тощо.

Доречно вказати, що ефективність застосування дистанційних технологій в освітній галузі значною мірою залежить від рівня підготовленості викладачів до реалізації дистанційного навчання, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення, а також від готовності здобувачів навчатися в умовах дистанційної освіти. Саме від якісного опанування майбутніми педагогами дистанційними технологіями під час навчання в педагогічних навчальних закладах залежить ефективність як дистанційного навчання, так і процесу професійної підготовки майбутніх учителів.

Грунтовне вивчення проблеми використання дистанційних технологій в умовах закладу вищої освіти (далі – ЗВО), дозволило визначити певні особливості, що відрізняють їх від традиційних форм навчання: гнучкість, модульність, паралельність, асинхронність, охоплення, економічна ефективність, нова роль викладача, діяльність здобувача, технологічність, соціальна рівноправність, інтернаціональність, пізнавальна спрямованість, діагностичність, спеціалізований контроль якості освіти.

Отже, основними принципами використання дистанційних технологій навчання у ЗВО, є: зрозумілість – розуміння і однозначне усвідомлення розробленої методики використання ІКТ викладачами, які повинні її використовувати, та здобувачами; доступність – засоби, застосування яких передбачено методикою використання ІКТ, повинні бути доступні; реалізованість – передбачає досягнення заздалегідь визначеного результату

дистанційного навчання здобувачів шляхом застосування запропонованої методики використання ІКТ [1, с. 431].

Таким чином, використання в сучасних умовах дистанційних технологій навчання у ЗВО дає змогу: підвищити активну роль здобувача у власному навчанні при постановці освітньої мети, доборі домінантних напрямів, форм і темпів навчання, з урахуванням їхніх психологічних та фізичних особливостей; збільшити обсяг доступних освітніх матеріалів для здобувачів з будь-якого пункту де є телекомутований зв'язок; спілкуватись здобувачу з педагогами-професіоналами, однодумцями, консультуватись у фахівців високого рівня, незалежно від їх територіального розташування.

Аналіз наукових праць дозволяє нам визначити найбільш поширені види дистанційних технологій навчання: технології адаптивного навчання, мобільне навчання, віртуальна, доповнена та гібридна реальності, «Інтернет речей», системи управління навчанням наступного покоління, штучний інтелект та природні користувацькі інтерфейси [4]. Саме тому, дистанційне навчання в різних формах та модифікаціях надає можливість отримувати освіту за місцем проживання, у процесі виробничої діяльності, можливість організації процесу самоосвіти, планування та здійснення індивідуальної освітньої траєкторії залежно від власних можливостей і потреб, поширює коло людей, яким доступні всі види освітніх ресурсів поза віковими, соціальними обмеженнями, станом здоров'я, підвищує соціальну та професійну мобільність населення.

Дистанційне навчання в університеті дає можливість здобувачам цілодобового доступу до навчальних матеріалів, постійну підтримку й консультації викладачів та методистів, on-line відеолекції, віртуальні тренажери та інші технологічні рішення для забезпечення ефективного процесу навчання. Окрім того, заслуговують на увагу масові відкриті дистанційні курси. Вважаємо необхідним уточнити, що сьогодні за допомогою масових онлайн-курсів можна отримати магістерський ступінь у найпрестижніших університетах світу. Так, цікавими для нашого дослідження є платформи Prometheus з безкоштовними онлайн-курсами, підготовленими провідними українськими та світовими

спеціалістами та Coursera, на якій представлено низку магістерських програм у партнерстві з провідними університетами світу.

Грунтовний аналіз науково-педагогічних джерел, періодичних видань дозволяє констатувати, що проблема використання дистанційних технологій навчання, як і будь-яка система навчання має схожі з класичною освітою цілі, зумовлені соціальним замовленням, зміст, що визначений чинними програмами для певного типу закладу освіти, методи, організаційні форми та засоби освіти. У ході дослідження доведено, що дистанційна освіта розвивається дуже швидко, і для України є перспективною формою організації навчального процесу у вищій школі. Установлено, що застосування дистанційних технологій навчання в освітньому процесі ЗВО можна оцінювати за допомогою таких показників як: результативність (ступінь засвоєння знань, можливість застосовувати накопичені знання на практиці, успішність, індивідуальний процес навчання, гнучкі консультації); доступність усім верствам населення (здобувачі, бізнесмени, інваліди, військовослужбовці та ін.); ресурсомісткість (відсутність необхідності відвідувати лекції і семінари, фінансові витрати, матеріальні ресурси, аудиторії, викладачі тощо); оперативність (час на засвоєння знань, донесення до здобувачів та ін.); демократичний зв'язок «викладач – студент»; комплексне програмне забезпечення; провідні освітні технології тощо.

Перелік джерел інформації

1. Заболоцкий А. Ю., Кочевая Н. С. Дистанційне навчання у вищій школі для людей з особливими потребами. *Молодий вчений*. № 12 (39). 2016. С. 429–432.
2. Кива Л., Пилипенко В., Сипченко О. Особливості впровадження дистанційного навчання у ВНЗ. *Гуманізація навчально-виховного процесу*: зб. наук. праць. № 4 (84). Слов'янськ: ДДПУ, 2017. С. 45–57.
3. Положення про дистанційне навчання. URL: <https://cutt.ly/GzxgPH3>
4. Сисоєва С.О., Осадча К.П. Стан, технології та перспективи дистанційного навчання у вищій освіті України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Том 70, №2. С. 271–284.